

بررسی نقش فضای کنترل نشده یا حائل در معماری بومی مسکن همدان

محسن وطن نواز¹*

1- عضو هیأت علمی آموزشکده فنی و حرفه ای سما، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد همدان
همدان، ایران

mvatan2009@gmail.com

چکیده

با توجه به تعاریف و اصول معماری پایدار، بی شک معماری بومی ایران را می‌توان یکی از نسل‌های معماری پایدار برشمرد. چرا که این معماری با بهره‌گیری از شرایط طبیعی باد، آب، آفتاب، زمین و گیاه در ساختمان علاوه بر دستیابی به شرایط آسایش، توانسته است نقش بسیار مهمی در صرفه جویی مصرف سوخت و انرژی و حفاظت از محیط زیست داشته باشد. با بررسی و نگاهی دقیق به معماری بومی ایران، می‌توان شیوه‌ها و راهکارهایی که حاصل تجارب به دست آمده گذشتگان در اقلیم های گوناگون می‌باشد را مشاهده نمود. بنابراین یکی از روشهای مؤثر برای رسیدن به اصول راهبردی طراحی اقلیمی، کشف تمهیدات اقلیمی موجود در الگوی بومی و سنتی است. که با بررسی نمونه‌های معماری بومی قابل شناسایی می‌باشد. از جمله این روشها و الگوها استفاده از فضای حایل جهت ذخیره انرژی حرارتی و عایق بندی فضاهای داخلی در اقلیم سرد است. هدف از ارائه این مقاله، معرفی و شناخت فضاهای کنترل نشده یا حائل و نحوه استفاده از این گونه فضاها در طراحی، جهت کاهش تبادل حرارتی در ساختمان می‌باشد که با بررسی مسکن بومی همدان به عنوان نمونه موردی انجام می‌شود. همچنین در این مقاله، شیوه کتابخانه‌ای و میدانی برای بررسی مطالب انتخاب شده و امید است نتایج به دست آمده، راهگشای طراحی مسکن همساز با اقلیم و به تبع از آن، معماری پایدار باشد.

واژه‌های کلیدی: فضای کنترل نشده، طراحی اقلیمی، اقلیم سرد، مسکن بومی همدان.

1- مقدمه

توجه به اقلیم هر منطقه و در نظرگرفتن ملاحظات اقلیمی در طراحی و ساخت بناها، ساختمان را در برابر اتلاف انرژی مجهز می‌کند و در بعضی موارد جذب انرژی‌های طبیعی را در ساختمان ممکن می‌سازد. ذکر این نکته که 38 درصد سوخت کشور ما در ساختمان‌ها به مصرف می‌رسد، لزوم توجه معماران را به طراحی اقلیمی خاطر نشان می‌کند. البته مرحله به عمل درآمدن طراحی اقلیمی، مستلزم همکاری سه جانبه دولت، مردم و جامعه معماران است.

معماری بومی ایران یا به قولی معماری سنتی در اقلیم‌های مختلف، بر اساس موقعیت و جهت قرارگیری ساختمان، حیاط‌های مرکزی، پنجره‌های رو به آفتاب، ایجاد سایه بان‌های مناسب، بادگیر، زیرزمین و